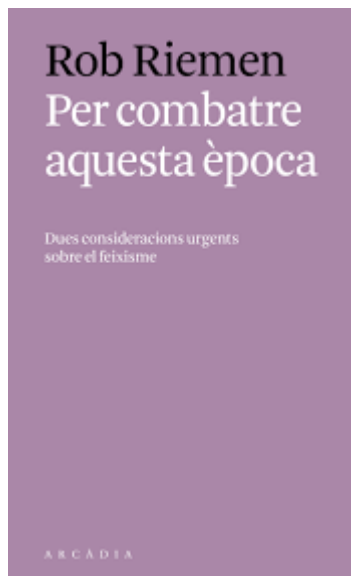

Populisme? Digueu-ne feixisme

El pensador holandès **Rob Riemen** (1962), fundador i president del Nexus Institute, fa temps que alerta de la deriva autoritària que pateix Europa, una **crisi democràtica camuflada** sota el relliscós eufemisme de *populisme*. A l'assaig *Per combatre aquesta època* (Arcàdia, en traducció d'Auke Oosterhoff) concreta les seves pors, que em temo que són les nostres. El seu llibre anterior ja l'havia titulat *L'etern retorn del feixisme* (aquest no està traduït al català). Va al gra: “L'ús del terme *populisme* **no és res més que una altra manera de cultivar la negació que el fantasma del feixisme** torna a freqüentar les nostres societats i per negar el fet que les democràcies liberals han esdevingut just el contrari: democràcies de masses desproveïdes d'esperit democràtic”.

Segons Riemen, fa temps que a la política han tornat a arrelar “els pitjors sentiments irracionals: ressentiment, odi, xenofòbia, desig de poder i por”. Fa temps que la política ha oblidat les humanitats i les arts, que ha perdut el rumb moral. S'ha fet ignorant. Ha renunciat al que ell anomena “la noblesa d'esperit” o “el conreu de l'ànima”: viure en la veritat, fer justícia, crear bellesa, condicions per ser persones realment lliures. De la mà dels **Ginzburg (marit i muller), Camus, Thomas Mann, Spinoza, Ortega y Gasset, Nietzsche, Paul Valéry i Kierkegaard**, entre d'altres, ens alerta d'aquestes pèrdues que ja van portar la barbàrie dels anys 30 i que ara adopten altres formes. Ja ho va advertir **Primo Levi**: “Va succeir i, per tant, pot tornar a succeir. Això és l'essència del que hem de dir”.

Riemen creu que només l'humanisme, que és un invent europeu, salvarà Europa d'aquest retorn del feixisme, que també és un invent europeu. “En la tradició judeocristiana la llibertat és la responsabilitat que cada ésser humà té per convertir-se en el que ha de ser: una persona justa”. El contrari d'aquest ideal és “l'home ressentit” que té por al que és diferent, a la llibertat. “El feixisme europeu no és la solució per vèncer el fonamentalisme i terrorisme islàmics”. Identitat? “La nostra veritable identitat no ve determinada per la nacionalitat, l'origen, l'idioma, la religió, el nivell econòmic, la raça, ni per tot allò que distingeix les persones entre si, sinó que precisament està determinada per allò que uneix totes les persones i que, per tant, fa possible la unitat de la humanitat: **els valors espirituals universals que formen la dignitat humana i que tothom pot adoptar**”.

El nou feixisme que Riemen veu créixer s'alimenta de la tecnologia, la velocitat, els diners, les celebritats, d'una societat *kitsch* que ret culte a l'ego, al plaer, a l'utilitarisme, que converteix les persones en consumidors. En definitiva, que ens situa en una fugida constant de la pròpia ànima. “La crisi financera de fet és una crisi moral”, diu. I sense explicitar-ho, retrata Trump: una mescla de “populisme de la cultura *kitsch* de l'home-massa amb una gran dosi de nacionalisme, ressentiment i odi” enmig d'un “imperi de les mentides”. I no només cal pensar en Trump, esclar. En tenim molts més exemples. I més a mà.

IGNASI ARAGAY

Els llibres i les coses.
ara llegim, 24.02.2018

